

Referat fra møte i Råd for samarbeid med arbeidslivet for Nord universitet, RSA-Nordland og RSA-Trøndelag.

Tid: 24.-25. juni 2025

Sted: Scandic Hell, Stjørdal

Deltakerliste:

Nordland	Deltakere	Trøndelag	Deltakere
Nesna kommune	Hanne Davidsen	Levanger kommune	Anita Ravlo Sand
		Stjørdal kommune	Renate T Bjørshol
		Steinkjer kommune	Gunnar Thorsen
		Trøndelag Fylkeskommune	Lovise K Landsem Svein Ove Dyrdal
		Statsforvalteren i Trøndelag	Margrethe Taule
KS Nordland	Mona Halsbakk	KS Trøndelag	Annikken K Haraldsen
		NAV Trøndelag	May Beate Haugan
LO Nordland	Adrian Traasdahl		
NHO Nordland	Anders Paulsen		
		Helse Midt	Ruben Angell
SON	Markus A M Furulund	SOT	Kine D Løvseth
SON	Hanna Mari Pettersen	SOT	Ida Marie Eidem
Nord universitet	Hanne Solheim Hansen		
Nord universitet	Levi Gårseth-Nesbakk		
Nord universitet	Ketil Eiane		
Nord universitet	Vegar Sellæg		
Nord universitet	Kristin B Ørjasæter		
Nord universitet	Anki K Gerhardsen		
Nord universitet	Ida Pinnerød		
Nord universitet	Egil Solli		
Nord universitet	Arve Morten Løberg		
Nord universitet	Aina Hildrum		
Nord universitet	Barbro Fjellheim Holm		

24.06:

Velkommen og presentasjon

- **Status i Nord v/ rektor Hanne Solheim Hansen**

Se vedlagte presentasjon

Kommentarer:

- Nesna kommune har fått 2 mill. til nasjonalt senter for distriktsrettet FoU på revidert statsbudsjett. Senteret skal ikke tilby utdanning, men ønsker å utvikle en kompetansehub. Systematisere kunnskap, formidle, rådgivning- (eks spredt bebyggelse og skolestruktur)
- Viktig at karakterkravene på sykepleie og lærer slik de står **per nå**, blir videreført – Nord vil jobbe for dette
- Mye positivt på Nord nå. Hvor blir det av kandidatene som går ut?
40 % til privat næringsliv og 60 % til offentlig sektor. 70 % blir igjen i regionen. Må jobbes for at flere blir igjen. Ikke alle skjønner eller vet om mulighetene der de bor – må jobbes mer for å synliggjøre dette. Unge voksne ser ikke disse mulighetene. Felles oppgave som vi kan jobbe sammen om. Kandidatundersøkelsene gir oss data om dette
- Prosjekt i Namdalen: SINTEF skal kartlegge verdien av å ha videregående skoler i regionen ut fra et bredt grunnlag basert på både kvantitative og kvalitative data (ringvirkingsanalyse). Få et faktagrunnlag og ikke bare følelsesmessig argumentasjon.
- Hvordan opplever Nord å være to universiteter i samme region?
Avklart forhold sier Hanne, mye samarbeid på fagnivå. VINST-alliansen: samme utfordringer (flercampusuniversiteter), dannes nettverk på tvers av disse universitetene, mye erfaringsdeling oss imellom. Også NTNU ligger i vårt nedslagsfelt, samarbeider mye, men vi konkurrerer om studentene. Stort potensiale å hente flere studenter fra sørlige Trøndelag. Blir ofte utfordret på teknologiområdet.

25.06:**Arbeidsdeling og samarbeid, eller konkurranse om hodene?**

Stortingsmeldingen om høyere yrkesfaglig utdanning «Fagfolk for ei ny tid» som ble levert i mars 2025, ble presentert i forrige RSA-møte. Da var meldingen helt fersk og vi fikk et innlegg som presenterte de mest sentrale føringene. Vi fortsetter diskusjonen om hvilke utfordringer og muligheter meldinga gir for kompetanseutvikling, utdanning og forskning i regionene.

Innledning ved rektor ved THYF, Svein Ove Dyrdal: Se vedlagte presentasjon
Innledning ved seniorrådgiver i Nord, Egil Solli: Se vedlagte presentasjon

- Svein Ove: presenterte THYF, skal per nå IKKE tilby BA og Ma, men kortere yrkesretta studier, vil bidra til samarbeid og gode overganger mellom HYU og UH
- Egil: Presenterte perspektivet fra Nord, inviterer til nært samarbeid, tilnærma like læringsutbytter, må skille på yrkesfag og akademia, vurdere opptakssystemet vårt, samarbeid om ressurser, infrastruktur og spesialrom

Fra diskusjonen som ble ledet av Arve Løberg:

(i fortsettelsen: Høyere yrkesfaglig utdanning forkortes til HYU og høyere utdanning på universitet og høyskoler til UH

- Bra at både Nord og THYF vil ha et nært samarbeid – fordel for mange, fin tilnærming til denne problemstillinga.
- Er det en fare at det stort sett er i distriktene det velges yrkesfag og i de store byene det velges studieforberedende?
- Flere yrkesretta arbeidsplasser på bygda enn i de store byene – noe naturlig at det er sånn. Mange kanskje starter yrkesfaglig og går over til UH etter hvert.
- Hvilken kompetanse trenger vi for å utvikle regionene? Må ha ny kompetanse for å utvikle nye tjenester og produkter, noe bekymringsfullt for distriktene med sentraliseringstrenden. Altfor vanskelige overganger fra HYU til UH hittil. Kanskje vi skal være først i løypa til å designe gode overganger?
- Næringslivet i landsdelen er veldig yrkesrettet – mye av innovasjonene skjer i den daglige driften, denne fagkunnskapen kan løftes ytterligere gjennom HYU. Får da mer av det vi har fra før, men vi har flere behov. Men vi trenger også høyere utdanning for å forske, utvikle og for å være konkurransedyktige framover. Det er stort potensiale i synergiene mellom helse og innovasjon.

- Draghi-rapporten; Norge ligger bak, må være lengere fram for å være konkurransedyktig.
- Vi blir utarmet hvis vi stadig får færre med kompetanse på administrativt nivå, Beslutningsnivået fjernes fra der hvor produksjonen skjer, negativ utvikling. Må få flere til å bli i regionene (mer enn 70%). Etterspørselen etter master og phd har økt de siste årene innenfor privat næringsliv.
- Akademisk lang karriere er en langsiktig investering. Hvilke næringer vil være viktig i framtida: eks kvantemekanikk, nanoteknologi, AI, bioteknologi osv. I hvilken grad skal vi bygge strukturer som gjør det mulig både i regionene og de store byene å utvikle dette? Overgangsordninger blir svært viktig, framtida vil kreve enormt med forskning som absolutt også bør skje i distriktene.
- LO er fornøyd med fagskolemeldinga. Mest bekymret for de som ikke tar vgs. og kommer seg i gang, disse trenger vi også.
- Ikke bekymret for at det blir for mange som velger yrkesfag, mest bekymret for mangel på lærlingeplasser. Ja takk, begge deler. Må få ut kunnskap om at mange muligheter finnes som fagarbeider, og også mulige til overganger til UH.
- Må få studentene ut i arbeid, får man jobb som er relevant, har arbeidsgiverne for høye forventninger til nyutdannede? Må man ha master og tre års erfaring?
- Om EVU: Innenfor skole og barnehageutdanning jobbes det nå med nytt system for kompetanse og skoleutvikling. I det nye systemet vil både HYU og UH ha en sentral plass. En viss risiko for at vi blir konkurrenter og jobber hver for oss. Må tenke helhetlig for å sikre kvalitet og relevans og heller utfylle hverandre. Skape helhetlige tilbud i vår region sammen!
- Kompetansereformutvalget; hadde store forventninger til finansiering av evu. Har ennå ikke løst utfordringa med finansiering av EVU – må jobbes videre med. Utdanningstilbydere må inn i framtidige utvalg for å ha reell påvirkning.
- Opplever fleksibiliteten til UH som god, tilpasset til folks hverdag, omstillingsdyktig i tråd med trendene. Stolt av hva som gjøres på barnehagelærerutdanning. Nord snur seg fort- veldig bra. Viktig med samarbeid mellom HYU og UH.
- Stort behov for arbeidskraft, i halvparten av kommunene i Trøndelag bor det flere eldre enn yngre. Ikke gode tall for Trøndelag når det gjelder behovet for arbeidskraft. Her kan mye hentes inn som fagbrev, skreddersydde løp osv. Tett samarbeid med arbeidsgiverne, de må være med å kvalifisere folk for i det hele tatt få tak i arbeidskrafta. Lykkes vi med dette, vil vi være bedre i stand til å styrke høyere utdanning og innovasjon også.
- Bedriftene har i større grad ansvar for å utdanne sine egne. EVU blir stadig viktigere, korte studier. Arbeidsgivere må legge til rette for EVU, vil være en styrke for bedriften. Vi som tilbydere må lytte til ønsker og behov, samt bli flinkere til å

fortelle om hva som blir viktig framover, vi må formidle dette tydeligere, hva må arbeidslivet være klar over at vil skje framover? Markedsføring viktig her.

- Store forskjeller mellom privat og offentlig sektor mtp. tilrettelegging for utdanning. Delvis forskjellige verdener. Utfordringer med å kunne tilby fleksibelt, hvordan henter vi fram reserven som står utenfor både jobb og utdanning? Vi må skape gode læringsarenaer sammen med Nord.
- Vi må ikke regulere bort mulighetene for et godt samarbeid mellom HYU og UH. Vi må få til dette samarbeidet og både utfordre og utnytte handlingsrommet. (USA innoverer, Kina kopierer, Europa regulerer....)
- Ta problemstillinga med hvordan legge til rette fra arbeidsgiver inn i et framtidig RSA.
- Kommunene sliter med bemanning, ikke vrang vilje for å legge til rette for EVU.
- Kommunene må være godt rigget og samarbeide med studiestedene, derfor må kommunene også være med i loopen på samarbeidet.
- Må heie på all kompetanseutvikling. Vi blir færre, tar vi det innover oss? Dramatisk nedgang i antall ungdommer, tiltakene må være ordentlig radikale. Stedsutvikling og attraktivitet må også omfattes av samarbeidet mellom oss.
- Se på «Trøndelag i tall», egen nettside. KS-prosjekt: «100% innafor». Må jobbe godt på tvers mellom forvaltningsnivå. Hvilke barrierer finnes?
- Har ikke råd til å ha ungdommer utenfor arbeidslivet. Vi må tilpasse oss. Er vi gode nok til å se utdanningsløpet i sammenheng? Må gjøre noe der også.
- Må se utdanningsløp/skole i helhet, må vises tidlig.
- Hvordan UH kan bidra mtp. utenforskap, færre faller utenfor i distriktene enn i byene. Prosjekter som går på studieforberedelse til disse vil være nyttige. Masse reguleringer kan hindre motiverte å komme inn på studier.
- Det må være lov til å velge feil, må være mulig å bytte studium.
- Må se hele utdanningsløpet helhetlig, fra barnehage til høyere utdanning.
- RSA gir tydelig råd om god samhandling slik at vi bygger regionene gjennom **samhandling, avbyråkratisering og å utnytte handlingsrommet.**

Forskning – hvor er vi i dag og hvordan styrke forskningen for fremtiden?

- **Utfordringer for utvikling av forskning og styrking av forskningsmiljøet ved Nord universitet gjennom et nytt doktorgradsprogram** v/Ketil Eiane.
Se vedlagte presentasjon.

Fra diskusjonen:

- Spørsmål; Virker planen fornuftig? Utfordringer? Samarbeid/bidrag?
- Hvordan få gjort noe med den enorme veksten i FOU-årsverk som befinner seg sør i Norge? Det er viktig at vi får den femte doktorgraden for å styrke oss.
- Viktig at eksterne får komme tidlig inn i prosessen med innspill til den femte doktorgraden, ikke risikere at eksterne innspill kommer for sent inn i prosessen.
- Samfunnssikkerhet og beredskap er viktig. Er det andre land i Norden som tilbyr doktorgrad innenfor dette området?
- Spennende, KS vil gjerne gi innspill gjennom fylkesstyrene i KS.
- Neste RSA er 5. november og noe sent for tidsprosessen med den femte doktorgraden. Nord skal ha møter med individuelle organisasjoner også. Kan noen eksterne bidra med midler til stipendiater, så er det viktig.
- Kan kompetanseforumene på fylkesnivå være en høringspart?
- Noe av forsvarsmidlene skal også gå til sivil beredskap, derfor er sikkerhet og beredskap et område det er viktig å utvikle kunnskap om.

- **Hva betyr akademisk frihet – og hvorfor er det viktig?**

v/redaktør og leder for Lytring, Anki K Gerhardsen

- Lytring tar forskning inn i samfunnsdebatten. NRK P2 har sendt nesten alt som har vært arrangert de siste to årene. Les mer om [Lytring](#) her.
- Ytringskulturen setter rammene for debattene **mer** enn ytringsfriheten. Ytringsfrihetens praktiske vilkår – utsatt i norsk arbeidsliv og særlig i off. sektor.
- Ungdommene: flere og flere er redde for å si meningene sine, pga. konformitetspress, politisk korrekthet osv.
- Rommet for meningsmangfold virker trangt i kunstfeltet. Noe overraskende, da man tror at takhøyden der er stor. Kunstfeltet er sammen med journalistikken og academia sentrale for ytringsfriheten. Frykt for negative sanksjoner fra sine egne, begrenser journalistene. Lar være å skrive saker som er viktig fordi de frykter sanksjoner fra sine egne.

- Kierulf-utvalget skulle se på akademisk ytringsrom. Flere utfordringer: samme begrensninger her.
- Forskere vegrer seg for å gå ut med sine funn offentlig da de frykter hets, trusler og kritikk, redde for egne kollegaer, altså andre forskere- fra forskerkollegiet for eksempel. Eks på tema er kjønn, innvandringsspørsmål osv.
- Trump går over alle støvleskaft og griper inn i forskernes frie muligheter osv.
- Sosiale sanksjoner gir utfordringer i Norge.
- Samfunnets rett til sannhetssøken, retten til å lytte, lese, tenke og reflektere (på bakgrunn av forskning) Ta informerte valg basert på kunnskap.
- Sannhetssøken er det store stikkordet, må være forsiktige med å begrense forskning og utvikling av kunnskap. Fri forskning er viktig for å finne sannheten.
- Eks på forskere som ikke føler seg fri til å dele forskning? Covidperioden; samfunnet var ikke klar for teorien eller kunnskapen de fant ut. Mange konspirasjonsteorier. Det er farlig når myndighetene setter begrensninger for forskernes frihet, men for forskerne er det de sosiale sanksjonene som hemmer dem mest.
- Må jobbe for å bygge en kultur der det er greit å studere «medaljens bakside selv om andre vil feire», må kunne stille spørsmål om etablerte sannheter.
- Også en risiko hvis vi ikke klarer å snu dette: Må snakke om hvordan vi skal håndtere løgn og propaganda, academia kan bli brukt her. Frie institusjoner kan bli en arena for hybride angrep – vi MÅ snakke om dette.
- Fungerer de kontrollmekanismene vi har rigga oss med? Usikker, Norge er et tillitssamfunn, da er vi også mest utsatt.
- Vi må ha en kritisk offentlighet som fungerer, må ha forskere som tør å si mot andre forskere (Julie Wilhelmsen). Det er viktigere enn noen gang at forskere tør å delta i det offentlige ordskiftet
- Hvordan skaper vi en kultur med fri debatt, sikkerhetsnett vårt der det både er takhøyde og rom for upopulære funn og perspektiver, - og en beredskap som aktiveres og fungerer hvis andre vil oss vondt?

Fra diskusjonen:

- Vet man noe om hvordan dette er i andre land, eller er vi særegne? Det er sett tilsvarende utfordringer i Scandinavia, særlig i Sverige med diskusjonene rundt innvandring. Svært vanskelig å komme med kritiske perspektiver. Er i ferd med å snu. Andre mekanismer preger de ikke-demokratiske landene.
- Mange vitenskapelige ansatte blir sittende alene, lite system rundt og lite støtte på hjemmebane. Hva kan vi på Nord gjøre med dette? Råd; Uenighet er superbra,

uenighetsfelleskap er viktig – er ikke farlig. Taushet er farlig, utestengelse. Ikke vær redd for uenighet.

- USA; ytringer på saker/sak blir forbundet med partitilhørighet.
- I Norge er vi annerledes, vi utøver sosial kontroll mot hverandre, ligger høyt her. Gjelder i politikken også. Går utover integrering og innvandring – er ikke så åpne som vi liker å tro. Hemsko for utvikling og innovasjon – normalbegrepet er alt for smalt – definerer vekk normale barn som unormale med tiltak deretter.
- Blitt mer bevisst på å få med hele kommunestyret i debatten, ikke bare sikre flertall på forhånd. Flere stemmer må komme fram, - må bort fra kvasiparlamentarisme
- Ordførerkollegiet i Trøndelag: opplever at sannhet utenfra får definere politikken, blir utfordrende, klarer ikke skille sak og person. Undersøkelser viser at mange politikere ikke ønsker å ta gjenvalg pga. hets, -spesielt unge kvinner med minoritetsbakgrunn. Hvordan skal vi møte det som utenfra blir presentert som en sannhet?
- Anki: Veldig få som opplever hets, det er ikke så forferdelig der ute, kan virke kontraproduktivt slik at folk avstår fra å ytre seg i frykt for hets. Mer hets mot menn, men kvinner reagerer annerledes på det. Snakk mindre om hets og mer om hvor fint det er å delta i det offentlige ordskiftet
- Kanskje er likhetsprinsippet vi har hegnet om ført til en konformitet som gjør at vi ikke tør å skille oss ut – en slags negativ effekt av likhetsprinsippet. Enda viktigere å ytre sin tanker og funn på forskning.
- Må tørre å snakke om hva som er problematisk. Ved å ikke tørre å snakke høyt om for eksempel radikal islamisme, polariserer vi mer enn vi bidrar i samfunnsdebatten. Det blir som en trykkoker under – det er farligere, men vi vil så gjerne det gode. Man må også få lov til å skifte mening – må jobbe mer med det – andres kunnskap som formidles til deg, kan gjøre at du innser at ting ikke er slik du opprinnelig trodde. Det må være akseptert å si «jeg tok feil».
- Så utvalget noe på hvordan sosiale media har all oppmerksomhet? (Oppmerksomhetsøkonomien) Vi søker bare å finne de negative sidene ved sosiale medier, men disse har også bidratt til en demokratiserende prosess i det at alle får tilgang til samme informasjon.
- HMS på arbeidsplassen – åpent klima og tørre være uenige. Motvirke ekkokamre.
- Må bevisstgjøre ansatte om at de kan ytre seg uten å måtte henvise journalister til kommunikasjonsenheten.
- Viktig at arbeidsgiver tillater at ansatte kan ytre seg. Akademia som kjører prinsipper, blir ofte førende for andre institusjoner.

- **Prep-child – et tverrfakultært forskningsprosjekt i Nord universitet v/førsteamanuensis Kristin Berre Ørjasæter.**

Se vedlagte presentasjon.

RSA oppfordres til å ta kontakt dersom en ønsker å vite mer, eller bidra inn i senteret.

Informasjon om Arendalsuka v/Arve Løberg

Nord deltar sammen med VINST-alliansen og arrangerer 4 sesjoner. RSA er velkommen til å delta både på sesjonene og båttur i Arendal. Ta kontakt med Arve.m.loberg@nord.no

Ny styreperiode 2025 – 29

Eksterne styremedlemmer:

Øyvind Fylling-Jensen, Oslo, styreleder

Eva Maria Kristoffersen, Straumsgjøen

Christian Wee, Levanger

Cecilie Daae, Oslo

Neste RSA er 5.november på teams. Kalenderinnkalling ble sendt i vår.

God sommer!

Sekretariat RSA

Trøndelag: Aina Hildrum / aina.e.hildrum@nord.no Mob: 90890337

Nordland: Barbro Fjellheim Holm / barbro.f.holm@nord.no Mob: 90596808